

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ

Навчально-науковий інститут денної освіти
Кафедра фінансів та банківської справи

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

[Signature] *[Signature]*
№ сервіс 2023

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни Страховий менеджмент

освітня програма/спеціалізація «Фінанси і кредит»

спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

(030)

(код спеціальності)

072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

(030)

(код спеціальності)

галузь знань 07 Управління та адміністрування

(020)

(код галузі знань)

ступінь вищої освіти магістр

(код ступеня вищої освіти: бакалавр, магістр, доктор філософії)

Робоча програма навчальної дисципліни «Страховий менеджмент» схвалена та рекомендована до використання в освітньому процесі на засіданні кафедри фінансів та банківської справи

Протокол від «19» сервіс 2023 року № 10

Полтава 2023

Укладач: Соколова Альона Миколаївна, доцент кафедри фінансів та банківської справи, к.е.п., доцент

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми «Фінанси і кредит»
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування/
072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
ступеня магістр

Тетяна ГУДЗЬ
(підпис) (ім'я, прізвище)

«29» серпня 2023 року

Зміст робочої програми навчальної дисципліни

	С.
Розділ 1. Опис навчальної дисципліни.....	4
Розділ 2. Перелік коментентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання	5
Розділ 3. Програма навчальної дисципліни.....	6
Розділ 4. Тематичний план навчальної дисципліни.....	8
Розділ 5. Система оцінювання знань студентів.....	18
Розділ 6. Інформаційні джерела.....	19
Розділ 7. Програмне забезпечення навчальної дисципліни.....	20

Розділ 1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1 – Опис навчальної дисципліни «Страховий менеджмент»

<i>Місце у структурно-логічній схемі підготовки</i>	<i>Пререквізити: «Фінансовий менеджмент», «Фінансове планування і прогнозування»</i> <i>Постреквізити: Кваліфікаційна робота</i>	
Мова викладання	українська	
Статус дисципліни		
Курс/семестр вивчення	2 / 1	
Кількість кредитів ЄКТС/ кількість модулів	5 / 2	
Денна форма навчання:		
Кількість годин: 150 год. – загальна кількість: 1 семестр – 150 год.		
- лекції: 1 семестр – 20 год.		
- практичні (семінарські, лабораторні) заняття: 1 семестр – 40 год.		
- самостійна робота: 1 семестр – 90 год.		
- вид підсумкового контролю: 1 семестр – екзамен.		
Заочна форма навчання		
Кількість годин: 150 год. – загальна кількість: 1 семестр – 150 год.		
- лекції: 1 семестр – 4 год.		
- практичні (семінарські, лабораторні) заняття: 1 семестр – 2 год.		
- самостійна робота: 1 семестр – 144 год.		
- вид підсумкового контролю: 1 семестр – екзамен		

Розділ 2. Перелік коментентностей та програмні результати навчання

Метою навчальної дисципліни «Страховий менеджмент» є формування у студентів системи теоретичних знань і практичних навичок з підготовки та реалізації управлінських рішень, що забезпечують раціональне формування й використання потенціалу страхових компаній і гармонізацію фінансових інтересів споживачів страхових послуг, власників і персоналу страхових компаній, страхових посередників та держави

Таблиця 2 – Перелік коментентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач
<ul style="list-style-type: none"> • Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності (ПР03); • Доступно і аргументовано представляти результати досліджень усно і письмово, брати участь у фахових дискусіях (ПР06); • Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності (ПР07); • Вміти застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку (ПР08); • Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку (ПР09); • Застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового, банківського та страхового менеджменту для прийняття рішень (ПР11); • Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи, страхування, фондового ринку та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів (ПР12); • Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів (ПР13); • Вміти ідентифікувати причини, форми прояву кризових явищ у діяльності підприємств, бюджетних, банківських і небанківських фінансових установ та мінімізувати негативні наслідки їх прояву (ПР14); • Застосовувати лідерські компетентності для прийняття креативних управлінських рішень, спрямованих на розв'язання складних завдань у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку (ПР15). 	<ul style="list-style-type: none"> • Здатність спілкуватися іноземною мовою (ЗК02); • Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми (ЗК04); • Здатність приймати обґрунтовані рішення (ЗК05); • Навички міжособистісної взаємодії (ЗК06); • Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів) (ЗК09); • Здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій для діагностики і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання (СК02); • Здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку (СК03); • Здатність оцінювати досвід наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку (СК04); • Здатність застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку (СК08); • Здатність ідентифікувати причини, форми прояву кризових явищ у діяльності підприємств, бюджетних, банківських і небанківських фінансових установ та мінімізувати негативні наслідки їх прояву (СК10) • Здатність до прийняття креативних управлінських рішень, спрямованих на вирішення складних завдань у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку (СК11).

Розділ 3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1 «Теоретичні та організаційні основи страхового менеджменту»

Тема 1. Сутність і значення страхового менеджменту

Сутність та основні складові страхового менеджменту. Основні функції страхового менеджменту: планування, організація, мотивація і контроль. Цілі страхового менеджменту: загальні (економічні) і специфічні (соціальні). Завдання страхового менеджменту: створення економічного механізму управління прибутковістю страхової компанії; управління ліквідністю; управління ризиками; управління персоналом.

Тема 2. Ресурсний потенціал, структура й органи управління страховою організацією

Сутність та складові ресурсного потенціалу страховика та фактори ефективності його використання. Трудовий потенціал (кадровий потенціал) страховика. Фінансовий потенціал, його основні складові та характеристика. Класифікація структур управління організацією, її переваги і недоліки. Методи вибору ефективної структури управління: аналітичний, проектний, організаційний. Компетенція та порядок підготовки й проведення загальних зборів акціонерів страховика. Спостережна рада. Рада директорів. Ревізійна комісія страховика, її права та обов'язки. Аудит страхових компаній. Виконавчі органи управління страховою компанією та її функції.

Тема 3. Планування у страховій діяльності

Економічна сутність планування у страховому менеджменті. Фінансове планування як процес, його структура й зміст основних елементів та етапів у страхуванні. Характеристика основних принципів планування страхової діяльності. Управління бізнес-процесами в страхуванні. Бізнес-план: структура та характеристика його окремих розділів. Порядок опрацювання, розгляду і затвердження бізнес-плану. Особливості бюджетування в страховій організації.

Тема 4. Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту

Головні елементи та основні інструменти комунікаційного процесу страховика. Класифікація комунікацій та інформації страховика. Основні цілі та завдання інформаційних систем в управлінні страховою організацією. Інформаційний супровід договорів у сфері страхування. Формування баз даних і управління їх використанням у страхових організаціях. Публікація звітності та іншої інформації.

Тема 5. Управління маркетинговою діяльністю в страховому бізнесі

Сутність і завдання страхового маркетингу. Маркетингова служба страховика та її функції. Маркетингові дослідження: завдання, види та форми. Методи збору та аналізу інформації про споживачів страхових послуг та конкурентів. Розробка та просування нових видів страхових послуг. Зміст плану маркетингу. Управління рекламною діяльністю. Побудова ефективної системи продажу: канали та мотивація надання страхових послуг. Страхові агенти, їх класифікація та основні функції. Страхові та перестрахові брокери: функції та організація діяльності.

Модуль 2 «Зміст та порядок проведення основних складових страхового менеджменту»

Тема 6. Управління відбором ризиків на страхування

Поняття і класифікація ризиків. Ознаки ризиків, що можуть бути прийняті на страхування. Організація відбору ризиків на страхування. Тарифікація. Побудова тарифікаційної системи. Страховий тариф як ціна за страхову послугу. Структура тарифу. Основні методологічні підходи здійснення актуарних розрахунків. Тарифна політика, її цілі та принципи. Складові й основні завдання андеррайтингу. Ідентифікація ризиків. Методи кількісного та якісного оцінювання внутрішніх та зовнішніх факторів. Контроль за ризиком. Доцільність перестраховування ризиків.

Тема 7. Урегулювання страхових претензій

Служба врегулювання претензій: її завдання та місце в страховій компанії. Процедура та етапи врегулювання страхових претензій. Страховий акт. Страхове відшкодування. Характеристика основних форм страхування. Порядок врегулювання вимог страхувальника щодо здійснення страхових виплат та страхового відшкодування збитків. Залучення аварійних комісарів та інших експертів для з'ясування причин настання страхового випадку та розміру завданої шкоди.

Тема 8. Управління грошовими потоками страховика

Грошовий потік як сукупність розподілених у часі надходжень і виплат коштів, які генерують діяльність суб'єкта господарювання. Фактори, що зумовлюють особливості грошових потоків у страхових організаціях. Види грошових потоків: вхідний, внутрішній і вихідний. Моделі грошових потоків страховика. Грошові потоки в операційній діяльності страховика. Організація управління процесом мобілізації доходів страховика. Управління витратами страховика. Управління процесом формування та розподілу прибутку страхової

організації. Грошові надходження й витрати зумовлені інвестиційною і фінансовою діяльністю страховика.

Тема 9. Управління фінансовою надійністю страховика

Поняття фінансової надійності страховика та методи її забезпечення. Вплив тарифної політики страховика на фінансові результати. Роль перестраховальних програм у збалансуванні страхового портфелю. Поняття технічних резервів. Види резерву збитків та порядок їх формування. Резерв коливань збитковості та порядок його формування. Резерв катастроф та порядок його створення. Управління інвестиційної діяльності страховика. Управління платоспроможністю страховика та умови її забезпечення. Показники фінансової стійкості страховика, методи їх розрахунку та характеристика.

Тема 10. Фінансовий моніторинг у страхових організаціях

Сутність фінансового моніторингу, завдання, функції. Фінансові операції, що підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу. Основні засади здійснення фінансового моніторингу страховими компаніями. Основні етапи здійснення внутрішнього фінансового моніторингу страховою компанією. Порядок проведення ідентифікації клієнтів, які здійснюють фінансові операції. Відповідальність за порушення функцій фінансового моніторингу.

Розділ 4. Тематичний план навчальної дисципліни

Таблиця 4.1 – Тематичний план навчальної дисципліни «Страховий менеджмент» для студентів денної форми навчання

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання семінарського, практичного або лабораторного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
Модуль 1 «Теоретичні та організаційні основи страхового менеджменту»					
Тема 1. Сутність і значення страхового менеджменту	2	Практичне заняття 1 1. Необхідність менеджменту страхової діяльності. 2. Специфіка страхового менеджменту. 3. Сутність страхового менеджменту. 4. Функції властиві страховому менеджменту. 5. Як проявляються функція планування у страховому менеджменті?	2	Підготувати доповіді на теми: 1. Роль та необхідність менеджменту страхової діяльності 2. Сутність та специфіка страхового менеджменту. 3. Функції страхового менеджменту та сфера їх застосування.	8
Лекція 1. Сутність і значення страхового менеджменту 1. Необхідність, сутність і функції страхового менеджменту 2. Цілі і завдання страхового менеджменту 3. Правове забезпечення страхового менеджменту		Практичне заняття 2 1. Особливості функції контролю у страховому менеджменті. 2. Цілі страхового менеджменту. 3. Основні завдання страхового менеджменту. 4. Законодавчі основи системи правового регулювання страхової діяльності в Україні. 5. Закон України «Про страхування».	2		

Продовження таблиці 4.1

<p>Тема 2. Ресурсний потенціал, структура й органи управління страховою організацією</p> <p>Лекція 2. Ресурсний потенціал, структура й органи управління страховою організацією</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ресурсний потенціал та основні організаційно-правові форми здійснення страхової діяльності в Україні 2. Процес створення страхової компанії, реорганізація та ліквідація 3. Структура й органи управління страховика. 	2	<p>Практичне заняття 3</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Складові ресурсного потенціалу страхової компанії. 2. Предмет безпосередньої діяльності страховика. 3. Класифікація страховиків за організаційно-правовою формою. 4. Необхідність функціонування відокремлених підрозділів страхової компанії. <p>Практичне заняття 4</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Об'єднання страховиків в Україні, їх функції. 2. Етапи створення страхової компанії. 3. Характеристика способів реорганізації страхової компанії. 4. Основні типи організаційних структур управління страхової компанії. 5. Органи управління страховою компанією, їх функції. 	2	<p>Підготувати реферати на теми:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристика складових ресурсного потенціалу страхової компанії. 2. Класифікація страховиків за організаційно-правовою формою. 3. Роль функціонування відокремлених підрозділів страхової компанії в Україні. 4. Перелік та сутність діяльності об'єднання страховиків України. 5. Характеристика етапів створення страхової компанії. 	9
<p>Тема 3. Планування у страховій діяльності</p> <p>Лекція 3. Планування у страховій діяльності</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Економічна сутність і принципи фінансового планування у страховій діяльності 2. Стратегічне планування страхової діяльності 3. Оперативне планування страхової діяльності 4. Методи фінансового планування у страховій компанії 	2	<p>Практичне заняття 5</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роль фінансового планування в системі управління страховим бізнесом. 2. Основні принципи планування у страховій діяльності. 3. Умови ефективного планування страхової діяльності. 4. Стратегічне і оперативне планування діяльності страховика. 5. Фінансова стратегія страховика. <p>Практичне заняття 6</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Етапи фінансового стратегічного планування страхової компанії. 2. Стратегічний аналіз діяльності страховика. 3. Оперативне фінансове планування у страховій компанії. 4. Основні складові оперативного фінансового планування діяльності страховика. 5. Методи фінансового планування у страховій компанії. 	2	<p>Підготувати доповіді на теми:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роль фінансового планування в системі управління страховим бізнесом. 2. Основні принципи планування у страховій діяльності 3. Фінансова стратегія страховика та її вплив на ефективність діяльності. 4. Характеристика етапів фінансового стратегічного планування страхової компанії. 5. Сутність стратегічного аналізу діяльності страховика. 	9

<p>Тема 4. Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту</p> <p>Лекція 4. Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та значення комунікацій та інформації у страховому менеджменті 2. Принципи взаємовідносин учасників процесу страхування 3. Комунікації та інформаційне забезпечення в управлінні бізнес-процесами страховика 	<p>2</p> <p>Практичне заняття 7</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Комунікація з точки зору теорії менеджменту. 2. Основні етапи здійснення комунікаційного процесу. 3. Інформація та її роль у комунікаційному процесі. 4. Сфери комунікації страховика. 5. Роль комунікації та інформації в діяльності страхової компанії. <p>Практичне заняття 8</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Принципи формування єдиного комунікативного русла страховика. 2. Головні принципи взаємодії учасників процесу страхування. 3. Базові операції керівника страхової компанії з точки комунікативного управління. 4. Бізнес-процеси страховика. 5. Роль інформації та комунікацій в управлінні бізнес-процесами страховика. 	<p>2</p> <p>Підготувати реферати на теми:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність інформації та її ролі у комунікаційному процесі. 2. Роль комунікації та інформації в діяльності страхової компанії. 3. Поняття єдиного комунікативного русла страховика. 4. Головні принципи взаємодії учасників процесу страхування. 5. Роль інформації та комунікацій в управлінні бізнес-процесами страховика. <p>2</p>	<p>9</p>
<p>Тема 5. Управління маркетинговою діяльністю в страховому бізнесі</p> <p>Лекція 5. Управління маркетинговою діяльністю в страховому бізнесі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність і складові страхового маркетингу 2. Страхова послуга як основний елемент страхового маркетингу 3. Завдання та функції маркетингової служби страхової компанії 	<p>2</p> <p>Практичне заняття 9</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність страхового маркетингу. 2. Основні завдання страхового маркетингу 3. Комплекс страхового маркетингу. 4. Обов'язкові складові страхового договору як основного інструменту реалізації страхової послуги 5. Сутність та класифікація страхових послуг. <p>Практичне заняття 10</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Різниця між страховим продуктом і страховою послугою. 2. Комплексне маркетингове дослідження страхової компанії. 3. Якісні складові страхової послуги. 4. Фінансові складові страхової послуги. 5. Маркетингова служба страховика. 	<p>2</p> <p>Підготувати доповіді на теми:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні завдання страхового маркетингу. 2. Характеристика обов'язкових складових страхового договору як основного інструменту реалізації страхової послуги. 3. Розкрити різницю між страховим продуктом і страховою послугою. 4. Сутність проведення комплексного маркетингового дослідження страхової компанії. <p>2</p>	<p>9</p>

Продовження таблиці 4.1

Модуль 2 «Зміст та порядок проведення основних складових страхового менеджменту»					
<p>Тема 6. Управління відбором ризиків на страхування</p> <p>Лекція 6. Управління відбором ризиків на страхування</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Класифікація, ідентифікація й оцінювання ризиків у страхуванні 2. Ризик-менеджмент як система управління ризиками страховика 3. Управління тарифною політикою та відбором ризиків на страхування 	2	<p>Практичне заняття 11</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність ризику. 2. Сутність страхових ризиків. 3. Ідентифікація та оцінка страхових ризиків. 4. Антропогенні ризики. 5. Класифікація рівнів ризику в страховій діяльності. <p>Практичне заняття 12</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Етапи управління ризиками в страхових компаніях. 2. Технічний ризик страховика та його значення в системі управління ризиками страхових компаній. 3. Призначення навантаження у структурі страхового тарифу. 4. Тарифна політика страховика. 5. Спеціалісти з відбору ризиків на страхування. 	2	<p>Підготувати доповіді на теми:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Методи ідентифікації та оцінки ризиків страхової діяльності. 2. Характеристика етапів управління ризиками в страхових компаніях. 3. Призначення навантаження у структурі страхового тарифу. 4. Функції спеціаліста страховика щодо відбору ризиків на страхування 	9
<p>Тема 7. Урегулювання страхових претензій</p> <p>Лекція 7. Урегулювання страхових претензій</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність, принципи та етапи врегулювання страхових претензій 2. Порядок виплати страхового відшкодування 3. Складові та методи розрахунку резервів страховика для забезпечення страхових виплат 	2	<p>Практичне заняття 13</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність страхових претензій. 2. Умови виникнення страхових претензій 3. Принципи процесу урегулювання страхових претензій. 4. Початковий етап урегулювання страхових претензій. 5. Мета проведення страхової експертизи <p>Практичне заняття 14</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Функції аварійного комісару. 2. Служба з урегулювання страхових претензій. 3. Засади формування служби з урегулювання страхових претензій. 4. Сутність та значення страхових резервів 5. Основні складові резерву збитків страховика, що здійснює види страхування, відмінні від страхування життя. 	2	<p>Підготувати доповіді щодо практики урегулювання страхових претензій у зарубіжних країнах (країна на вибір)</p>	9

<p>Тема 8. Управління грошовими потоками страховика</p> <p>Лекція 8. Управління грошовими потоками страховика</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміст, принципи та завдання управління грошовими потоками страховика 2. Управління вхідними грошовими потоками страхової компанії 3. Управління вихідними грошовими потоками страхової компанії 	2	<p>Практичне заняття 15</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття руху грошових коштів. 2. Сутність грошового потоку страхової компанії. 3. Необхідність управління грошовими потоками страховика. 4. Класифікація грошових потоків страховика. 5. Складові вхідних грошових потоків страхової компанії. <p>Практичне заняття 16</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості складових вихідних потоків страховика. 2. Звітність страховика про надходження та прибуток. 3. Інформація про витрати грошових коштів страховика. 4. Аналіз руху вхідних грошових потоків страховика. 	2	<p>Підготувати реферати на теми:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фактори впливають на фінансову надійність страхової компанії. 2. Методи управління інвестиційною діяльністю страховика. 3. Сутність «рентабельності страхових операцій»? 4. Чинники впливу на рентабельність страхової діяльності. 	10
<p>Тема 9. Управління фінансовою надійністю страховика</p> <p>Лекція 9. Управління фінансовою надійністю страховика</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознаки та фактори забезпечення фінансової надійності страховика 2. Податковий менеджмент страхової діяльності 3. Управління інвестиційною діяльністю страхової компанії 4. Управління платоспроможністю страховика, формуванням та використанням прибутку 	2	<p>Практичне заняття 17</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття «фінансова надійність страховика» 2. Основні ознаки фінансової надійності страховика. 3. Фактори, що впливають на фінансову надійність страхової компанії. 4. Поняття податкового менеджменту страхової діяльності. 5. Інвестиційна діяльність страховика. <p>Практичне заняття 18</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Методи управління інвестиційною діяльністю страховика. 2. Алгоритми розрахунку фактичного та нормативного запасу платоспроможності для вітчизняних страховиків. 3. Рентабельність страхових операцій. 4. Фактори, що необхідно враховувати при управлінні прибутком страховика. 5. Чинники, що найбільше впливають на рентабельність страхової діяльності. 	2	<p>Підготувати доповідь на тему: «Основні ознаки фінансової надійності страховика» (на прикладі страхової компанії на вибір).. Робота Моторно (транспортного) страхового бюро України</p>	10

<p>Тема 10. Фінансовий моніторинг у страхових організаціях</p> <p>Лекція 10. Фінансовий моніторинг у страхових організаціях</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність і необхідність здійснення фінансового моніторингу у страховій компанії 2. Законодавче забезпечення та організація проведення фінансового моніторингу в страховій організації 3. Способи легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, засобом страхування 	2	<p>Практичне заняття 19</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття «фінансовий моніторинг». 2. Необхідність проведення фінансового моніторингу у страховій організації. 3. Обов'язковий фінансовий моніторинг. 4. Мета проведення внутрішнього фінансового моніторингу у страховій організації. 5. Суб'єкти первинного фінансового моніторингу <p>Практичне заняття 20</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роль суб'єктів обов'язкового фінансового моніторингу. 2. Основні законодавчі акти щодо проведення фінансового моніторингу у страховій організації. 3. Обов'язки відповідального за проведення фінансового моніторингу у страховій організації. 4. Сутність «схемного страхування». 	2	<p>Підготувати реферати на теми:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Необхідність проведення фінансового моніторингу у страховій організації. 2. Мета проведення внутрішнього фінансового моніторингу у страховій організації. 3. Характеристика суб'єктів первинного фінансового моніторингу. 4. Роль суб'єктів обов'язкового фінансового моніторингу. 5. Сутність «схемного страхування». 	8
Всього	20		40		90

Таблиця 4.2 – Тематичний план навчальної дисципліни «Страховий менеджмент» для студентів заочної форми навчання

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання семінарського, практичного або лабораторного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
Модуль 1 «Теоретичні та організаційні основи страхового менеджменту»					
<p>Тема 1. Сутність і значення страхового менеджменту</p> <p>Лекція 1. Сутність і значення страхового менеджменту</p> <p>1. Необхідність, сутність і функції страхового менеджменту</p> <p>2. Цілі і завдання страхового менеджменту</p> <p>3. Правове забезпечення страхового менеджменту</p>	1	<p>Практичне заняття 1</p> <p>1. Необхідність менеджменту страхової діяльності.</p> <p>2. Специфіка страхового менеджменту.</p> <p>3. Сутність страхового менеджменту.</p> <p>4. Функції властиві страховому менеджменту.</p> <p>5. Як проявляються функція планування у страховому менеджменті?</p> <p>Практичне заняття 2</p> <p>1. Особливості функції контролю у страховому менеджменті.</p> <p>2. Цілі страхового менеджменту.</p> <p>3. Основні завдання страхового менеджменту.</p> <p>4. Законодавчі основи системи правового регулювання страхової діяльності в Україні.</p> <p>5. Закон України «Про страхування».</p>		<p>Підготувати доповіді на теми:</p> <p>1. Роль та необхідність менеджменту страхової діяльності</p> <p>2. Сутність та специфіка страхового менеджменту.</p> <p>3. Функції страхового менеджменту та сфера їх застосування.</p>	14

Продовження таблиці 4.2

<p>Тема 2. Ресурсний потенціал, структура й органи управління страховою організацією</p> <p>Лекція 2. Ресурсний потенціал, структура й органи управління страховою організацією</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ресурсний потенціал та основні організаційно-правові форми здійснення страхової діяльності в Україні 2. Процес створення страхової компанії, реорганізація та ліквідація 3. Структура й органи управління страховика. 	0,5	<p>Практичне заняття 3</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Складові ресурсного потенціалу страхової компанії. 2. Предмет безпосередньої діяльності страховика. 3. Класифікація страховиків за організаційно-правовою формою. 4. Необхідність функціонування відокремлених підрозділів страхової компанії. <p>Практичне заняття 4</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Об'єднання страховиків в Україні, їх функції. 2. Етапи створення страхової компанії. 3. Характеристика способів реорганізації страхової компанії. 4. Основні типи організаційних структур управління страхової компанії. 5. Органи управління страховою компанією, їх функції. 	1	<p>Підготувати реферати на теми:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристика складових ресурсного потенціалу страхової компанії. 2. Класифікація страховиків за організаційно-правовою формою. 3. Роль функціонування відокремлених підрозділів страхової компанії в Україні. 4. Перелік та сутність діяльності об'єднання страховиків України. 5. Характеристика етапів створення страхової компанії. 	15
<p>Тема 3. Планування у страховій діяльності</p> <p>Лекція 3. Планування у страховій діяльності</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Економічна сутність і принципи фінансового планування у страховій діяльності 2. Стратегічне планування страхової діяльності 3. Оперативне планування страхової діяльності 4. Методи фінансового планування у страховій компанії 	0,5	<p>Практичне заняття 5</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роль фінансового планування в системі управління страховим бізнесом. 2. Основні принципи планування у страховій діяльності. 3. Умови ефективного планування страхової діяльності. 4. Стратегічне і оперативне планування діяльності страховика. 5. Фінансова стратегія страховика. <p>Практичне заняття 6</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Етапи фінансового стратегічного планування страхової компанії. 2. Стратегічний аналіз діяльності страховика. 3. Оперативне фінансове планування у страховій компанії. 4. Основні складові оперативного фінансового планування діяльності страховика. 5. Методи фінансового планування у страховій компанії. 		<p>Підготувати доповіді на теми:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фінансове планування. 2. Основні принципи планування у страховій діяльності 3. Фінансова стратегія страховика та її вплив на ефективність діяльності. 4. Характеристика етапів фінансового стратегічного планування страхової компанії. 5. Сутність стратегічного аналізу діяльності страховика. 	14

<p>Тема 4. Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту</p> <p>Лекція 4. Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та значення комунікацій та інформації у страховому менеджменті 2. Принципи взаємовідносин учасників процесу страхування 3. Комунікації та інформаційне забезпечення в управлінні бізнес-процесами страховика 	<p>Практичне заняття 7</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Комунікація з точки зору теорії менеджменту. 2. Основні етапи здійснення комунікаційного процесу. 3. Інформація та її роль у комунікаційному процесі. 4. Сфери комунікації страховика. 5. Роль комунікації та інформації в діяльності страхової компанії. <p>Практичне заняття 8</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Принципи формування єдиного комунікативного руслу страховика. 2. Головні принципи взаємодії учасників процесу страхування. 3. Базові операції керівника страхової компанії з точки комунікативного управління. 4. Бізнес-процеси страховика. 5. Роль інформації та комунікацій в управлінні бізнес-процесами страховика. 	<p>Підготувати реферати на теми:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність інформації та її ролі у комунікаційному процесі. 2. Роль комунікації та інформації в діяльності страхової компанії. 3. Поняття єдиного комунікативного русла страховика. 4. Головні принципи взаємодії учасників процесу страхування. 5. Роль інформації та комунікацій в управлінні бізнес-процесами страховика. 	15
<p>Тема 5. Управління маркетинговою діяльністю в страховому бізнесі</p> <p>Лекція 5. Управління маркетинговою діяльністю в страховому бізнесі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність і складові страхового маркетингу 2. Страхова послуга як основний елемент страхового маркетингу 3. Завдання та функції маркетингової служби страхової компанії 	<p>Практичне заняття 9</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність страхового маркетингу. 2. Основні завдання страхового маркетингу 3. Комплекс страхового маркетингу. 4. Обов'язкові складові страхового договору як основного інструменту реалізації страхової послуги 5. Сутність та класифікація страхових послуг. <p>Практичне заняття 10</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Різниця між страховим продуктом і страховою послугою. 2. Комплексне маркетингове дослідження страхової компанії. 3. Якісні складові страхової послуги. 4. Фінансові складові страхової послуги. 5. Маркетингова служба страховика. 	<p>Підготувати доповіді на теми:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні завдання страхового маркетингу. 2. Характеристика обов'язкових складових страхового договору як основного інструменту реалізації страхової послуги. 3. Розкрити різницю між страховим продуктом і страховою послугою. 4. Сутність проведення комплексного маркетингового дослідження страхової компанії. 	15

Продовження таблиці 4.2

Модуль 2 «Зміст та порядок проведення основних складових страхового менеджменту»					
<p>Тема 6. Управління відбором ризиків на страхування</p> <p>Лекція 6. Управління відбором ризиків на страхування</p> <p>1. Класифікація, ідентифікація й оцінювання ризиків у страхуванні</p> <p>2. Ризик-менеджмент як система управління ризиками страховика</p> <p>3. Управління тарифною політикою та відбором ризиків на страхування</p>		<p>Практичне заняття 11</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність ризику. 2. Сутність страхових ризиків. 3. Ідентифікація та оцінка страхових ризиків. 4. Антропогенні ризики. 5. Класифікація рівнів ризику в страховій діяльності. <p>Практичне заняття 12</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Етапи управління ризиками в страхових компаніях. 2. Технічний ризик страховика та його значення в системі управління ризиками страхових компаній. 3. Призначення навантаження у структурі страхового тарифу. 4. Тарифна політика страховика. 5. Спеціалісти з відбору ризиків на страхування. 	1	<p>Підготувати доповіді на теми:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Методи ідентифікації та оцінки ризиків страхової діяльності. 2. Характеристика етапів управління ризиками в страхових компаніях. 3. Призначення навантаження у структурі страхового тарифу. 4. Функції спеціаліста страховика щодо відбору ризиків на страхування 	14
<p>Тема 7. Урегулювання страхових претензій</p> <p>Лекція 7. Урегулювання страхових претензій</p> <p>1. Сутність, принципи та етапи врегулювання страхових претензій</p> <p>2. Порядок виплати страхового відшкодування</p> <p>3. Складові та методи розрахунку резервів страховика для забезпечення страхових виплат</p>	1	<p>Практичне заняття 13</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність страхових претензій. 2. Умови виникнення страхових претензій 3. Принципи процесу урегулювання страхових претензій. 4. Початковий етап урегулювання страхових претензій. 5. Мета проведення страхової експертизи <p>Практичне заняття 14</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Функції аварійного комісару. 2. Служба з урегулювання страхових претензій. 3. Засади формування служби з урегулювання страхових претензій. 4. Сутність та значення страхових резервів 5. Основні складові резерву збитків страховика, що здійснює види страхування, відмінні від страхування життя. 		<p>Підготувати доповіді щодо практики урегулювання страхових претензій у зарубіжних країнах (країна на вибір)</p>	14

<p>Тема 8. Управління грошовими потоками страховика</p> <p>Лекція 8. Управління грошовими потоками страховика</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміст, принципи та завдання управління грошовими потоками страховика 2. Управління вхідними грошовими потоками страхової компанії 3. Управління вихідними грошовими потоками страхової компанії 	<p>Практичне заняття 15</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття руху грошових коштів. 2. Сутність грошового потоку страхової компанії. 3. Необхідність управління грошовими потоками страховика. 4. Класифікація грошових потоків страховика. 5. Складові вхідних грошових потоків страхової компанії. <p>Практичне заняття 16</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості складових вихідних потоків страховика. 2. Звітність страховика про надходження та прибуток. 3. Інформація про витрати грошових коштів страховика. 4. Аналіз руху вхідних грошових потоків страховика. 	1	<p>Підготувати реферати на теми:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фактори впливають на фінансову надійність страхової компанії. 2. Методи управління інвестиційною діяльністю страховика. 3. Сутність «рентабельності страхових операцій»? 4. Чинники впливу на рентабельність страхової діяльності. 	14
<p>Тема 9. Управління фінансовою надійністю страховика</p> <p>Лекція 9. Управління фінансовою надійністю страховика</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознаки та фактори забезпечення фінансової надійності страховика 2. Податковий менеджмент страхової діяльності 3. Управління інвестиційною діяльністю страхової компанії 4. Управління платоспроможністю страховика, формуванням та використанням прибутку 	<p>1</p> <p>Практичне заняття 17</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття «фінансова надійність страховика» 2. Основні ознаки фінансової надійності страховика. 3. Фактори, що впливають на фінансову надійність страхової компанії. 4. Поняття податкового менеджменту страхової діяльності. 5. Інвестиційна діяльність страховика. <p>Практичне заняття 18</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Методи управління інвестиційною діяльністю страховика. 2. Алгоритми розрахунку фактичного та нормативного запасу платоспроможності для вітчизняних страховиків. 3. Рентабельність страхових операцій. 4. Фактори, що необхідно враховувати при управлінні прибутком страховика. 5. Чинники, що найбільше впливають на рентабельність страхової діяльності. 		<p>Підготувати доповідь на тему: «Основні ознаки фінансової надійності страховика» (на прикладі страхової компанії на вибір).. Робота Моторно (транспортного) страхового бюро України</p>	14

<p>Тема 10. Фінансовий моніторинг у страхових організаціях</p> <p>Лекція 10. Фінансовий моніторинг у страхових організаціях</p> <p>1. Сутність і необхідність здійснення фінансового моніторингу у страховій компанії</p> <p>2. Законодавче забезпечення та організація проведення фінансового моніторингу в страховій організації</p> <p>3. Способи легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, засобом страхування</p>	<p>Практичне заняття 19</p> <p>1. Поняття «фінансовий моніторинг».</p> <p>2. Необхідність проведення фінансового моніторингу у страховій організації.</p> <p>3. Обов'язковий фінансовий моніторинг.</p> <p>4. Мета проведення внутрішнього фінансового моніторингу у страховій організації.</p> <p>5. Суб'єкти первинного фінансового моніторингу</p> <p>Практичне заняття 20</p> <p>1. Роль суб'єктів обов'язкового фінансового моніторингу.</p> <p>2. Основні законодавчі акти щодо проведення фінансового моніторингу у страховій організації.</p> <p>3. Обов'язки відповідального за проведення фінансового моніторингу у страховій організації.</p> <p>4. Сутність «схемного страхування».</p>	<p>Підготувати реферати на теми:</p> <p>1. Конкурентні можливості та середовище страхового продукту за концепцією М. Портера.</p> <p>2. Аналіз страхового портфеля з використанням матриць Бостонської консультативної групи.</p> <p>3. Аналіз страхового портфеля з використанням матриць фірми Мак Кінзі.</p> <p>4. Управління страховим портфелем конкурентоспроможних страхових послуг</p>	15
Всього	10	6	134

Розділ 5. Система оцінювання знань студентів

Таблиця 5.1 – Розподіл балів за результатами вивчення навчальної дисципліни

Види робіт	Максимальна кількість балів
Модуль 1 (теми 1-5): відвідування занять (2 балів); захист домашнього завдання (5 балів); обговорення матеріалу занять (2 балів); виконання навчальних завдань (4 балів); завдання самостійної роботи (2 балів); тестування (5 бали); поточна модульна робота (10 балів)	30
Модуль 2 (теми 6-10): відвідування занять (2 балів); захист домашнього завдання (5 балів); обговорення матеріалу занять (2 балів); виконання навчальних завдань (4 балів); завдання самостійної роботи (2 балів); тестування (5 бали); поточна модульна робота (10 балів)	30
Екзамен	40
Разом	100

Таблиця 5.2 – Система нарахування додаткових балів за видами робіт з вивчення навчальної дисципліни

Форма роботи	Вид роботи	Бали
1. Навчальна	Проходження освітнього курсу «Штучний інтелект» на платформі Дія.Освіта	10
2. Науково-дослідна	1. Участь у наукових гуртках	10
	2. Участь в наукових студентських конференціях: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	20

За додаткові види навчальних робіт студент може отримати не більше 30 балів. Додаткові бали додаються до загальної підсумкової оцінки за вивчення навчальної дисципліни, але загальна підсумкова оцінка не може перевищувати 100 балів.

Таблиця 6 – Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Дуже добре
74-81	C	Добре
64-73	D	Задовільно
60-63	E	Задовільно достатньо
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни

Розділ 6. Інформаційні джерела

1. Алескерова Ю.В., Салькова І.Ю., Федоришина Л.І. Страховий менеджмент: підручник. Вінниця: ВНАУ, 2019. 295 с.
2. Аранчій В. І., Остапенко О. М., Остапенко Т. М.. Страховий менеджмент: навч. посіб. Полтава: ПДАА, 2018. 252 с.
3. Базилевич В.Д. Страхування : підручник. Київ: Знання, 2018. 1019 с.
4. Внукова Н.М. Страхування: теорія та практика: навчально-методичний посібник рекомендовано Мін. освіти. Харків: Бурун Книга, 2018. 376 с..
5. Вовчак О.Д. Страхування: навчальний посібник. Львів: Новий Світ, 2017. 480с.
6. Журавка О. С., Бухтіарова А. Г., Пахненко О. М. Страхування : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2020. 350 с.
7. Клапків Л.М., Клапків Ю.М., Свірський В.С. Фінансові ризики в діяльності страхових компаній: теоретичні засади, сучасні реалії та прагматизм управління: монографія. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2020. 171 с.
8. Луньова К. О., Соколова А. М. Роль страхування та обов'язки страховиків в умовах воєнного часу.. Актуальні питання розвитку науки та забезпечення якості освіти у XXI столітті: збірник матеріалів XLV Міжнародної наукової студентської конференції (Полтава, 13-14 квіт. 2022 року): Полтава: ПУЕТ, 2022. С.106-108 .
9. Ляшкова Н. О., Соколова А. М. Тенденції та перспективи розвитку кібер-страхування в умовах цифровізації. Актуальні питання розвитку науки та забезпечення якості освіти у XXI столітті: тези доповідей XLVI Міжнародної наукової студентської конференції за підсумками науково-дослідних робіт студентів за 2022 рік (м. Полтава, 25 квітня 2023 р.). Полтава : ПУЕТ, 2023. 736 с. С.124-127.
10. Макаренко В. І., Соколова А. М. Проблеми та перспективи розвитку ринку страхування життя в Україні в умовах цифрової економіки. Наука і молодь у XXI сторіччі : збірник тез доповідей Всеукраїнської молодіжної науково-практичної інтернет-конференції (м. Полтава, 30 листопада 2022 року). Полтава : ПУЕТ, 2022. 167 с. С.125-128
11. Муренко К. С., Соколова А. М. Кіберстрахування: перспективна можливість розвитку страхового ринку України. Наука і молодь у XXI сторіччі : збірник тез доповідей Всеукраїнської молодіжної науково-практичної інтернет-конференції (м. Полтава, 30 листопада 2022 року). Полтава : ПУЕТ, 2022. 167 с. С.128-131
12. Національний банк України. Офіційний інтернет-сайт. URL: <https://bank.gov.ua>
13. Ненно І. М. Страховий менеджмент : навч. посіб. Харків : Бурун Книга, 2011. 223 с.
14. Плиса В. Й. Страховий менеджмент : навч. посіб. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2014. 377 с.

15. Плиса В.Й. Страхування : підручник, 2-ге вид, виправлене й доповнене. Київ : Каравела, 2019. 512 с.
16. Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 17.09.2019р. №1069-2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/79-20#Text>
17. Про страхування : Закон України № 1909-ІХ від 29.10.2022. Відомості Верховної Ради України. 2022. Введення в дію 01.01.2024 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>
18. Про страхування : Закон України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 18, ст. 78. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>.
19. Сіренко Н. М., Мельник О.І., Шишпанова Н.О. Страхувальний менеджмент : навч. посіб. Миколаїв. нац. аграр. ун-т. Миколаїв, МНАУ, 2020. 179 с.
20. Слободянюк Н.О. Страхувальний менеджмент: конспект лекцій. Кривий Ріг, 2016. 165 с.
21. Сокиринська І.Г., Журавльова Т.О., Аберніхіна І.Г. Страхувальний менеджмент: навч. посібник Дніпропетровськ: Пороги, 2016. 300 с.
22. Соколова А. М. Страхова екосистема України як перспектива розвитку страхового ринку в умовах діджиталізації. Проблеми та перспективи розвитку фінансової системи в сучасних умовах: збірник матеріалів ІV Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції (м. Полтава, 20-21 квітня 2023 р.). Полтава : ПУЕТ, 2023.
23. Соколова А.М. Перспективи розвитку ринку страхових послуг України. Проблеми та перспективи розвитку фінансової системи в сучасних умовах: збірник матеріалів ІІ Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Полтава, 9-10 квітня 2020 р.) Полтава: ПУЕТ, 2020. С. 87-90.
24. Соколова А.М., Бойко Ю.В. Тенденції розвитку світового ринку страхових послуг. Трансформація національної моделі фінансово-кредитних відносин: виклики глобалізації та регіональні аспекти: збірник матеріалів V Всеукраїнської науково-практичної конференції (Ужгород, 18 листопада 2020 р.). Ужгород: УжНУ, 2020. С. 186-188.
25. Соколова А.М., Гапон Т.О. Перспективи розвитку ринку страхових послуг в умовах цифровізації. Проблеми та перспективи розвитку фінансової системи в сучасних умовах : збірник матеріалів ІІІ Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Полтава, 15–16 квітня 2021 року). Полтава : ПУЕТ. 2021. С. 209-212.
26. Соколова А.М., Кучменко М.О. Цифровізація страхового ринку: сучасний стан та перспективи розвитку в Україні. Проривні інновації на страховому ринку України: Збірник матеріалів V Міжн. науково-практичної інтернет-конференції (м. Київ, 27 жовтня 2021 року). Київ : КНЕУ. 2021. С. 81-86.
27. Сосновська О.О. Страхування: навчальний посібник Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 328 с.
28. Страхувальний менеджмент: підручник. Осадець С.С. та ін.; за наук. ред. дра екон. наук, проф. С.С. Осадця. Київ: КНЕУ, 2011. 333 с.
29. Фурса А.В. Страхувальний менеджмент: навч. посіб. Київ: ЦП “Компринт”, 2016. 180 с.

30. Шишпанова Н. О. Страховий менеджмент: опорний конспект лекцій. Миколаїв, 2017. 169 с.

31. Шірінян Л. В. Страховий менеджмент: конспект лекцій. Київ: НУХТ, 2014. 143 с.

32. Sokolova A., Nasii O., Tymoshenko O., Pedchenko N. Current trends in the development of Ukraine's insurance market in digitadization conditions. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки». 2022. № 1 (105). С. 47-60.

Розділ 7. Програмне забезпечення навчальної дисципліни

Виконання практичних завдань за окремими темами дисципліни з використанням автоматизації доступу до баз даних і знань, а також розв'язання конкретних професійних завдань. Практичні завдання зроблено у середовищі MS Office (MS Word, MS Excel, MS Access, MS PowerPoint), що прості у використанні, мають зручний інтерфейс користувача. Результати виводяться на екран монітору, у разі необхідності - на принтер у вигляді тексту, таблиць тощо.